

досвіду. Специфічні уміння (мотивовані дії, спрямовані на ефективне, самостійне виконання професійних завдань із використанням засвоєних теоретичних знань та наукових прийомів) та навички (використання сформованих складних умінь у широкому спектрі стандартних та нестандартних ситуацій), отриманих у результаті емпіричних дій, називаємо дослідницькими.

Розвиток дослідницьких умінь і навичок можливий тільки у процесі активної інтелектуальної діяльності спрямованої на пошук альтернативних шляхів розв’язання проблемних ситуацій. Аналіз специфіки медсестринської діяльності, наукової літератури та власний педагогічний досвід дозволяють визначити проектне навчання як пріоритетне у формуванні необхідних категорій.

Сутність поняття «проект» з погляду педагогіки трансформувалось у специфічний особистісно зорієнтований метод, розглядається як система навчання в процесі здійснення проектів, що орієнтовано не на інтеграцію фактичних знань, а на їхнє застосування та набуття нових, часом через самоосвіту [1, с. 16; 23].

Робота над проектом, урахувавши власну специфіку, визначає можливості практичного застосування отриманих теоретичних знань та опанованих дослідницьких умінь і навичок. Беручи до уваги складність та багатокомпонентність проектування, є змога розглядати цей процес, як комплекс певних послідовних етапів та їх структур, інтегративно-об’єднаних стійкими зв’язками.

Спираючись на розуміння базових позицій методу проектів, його специфіку в системі навчально-виховного процесу медичного коледжу, подаємо практичний аспект розв’язання проблеми.

Оскільки академічні лекції були і лишаються основною формою викладання у ВНЗ, пропонуємо трансформувати їх у нетипові заняття із застосуванням інноваційних методів. Така робота передбачає попередню підготовку студентів, обговорення проблеми та визначення теми, дискусійний огляд теоретичного матеріалу.

Значну роль у формуванні дослідницьких умінь і навичок слід відвести організації самостійної позааудиторної роботи. Цей процес забезпечується створенням методичних рекомендацій, орієнтованих навчальних карт, посібників, комплексу завдань спрямованих на складання структурно-логічних схем, графіків, діаграм, заповнення таблиць, визначення структурних компонентів.

Науковці акцентують увагу на обов’язковому практичному застосуванні отриманих знань та умінь, що дозволяє сформулювати дослідницькі навички. Відповідно, основна робота над проектами, їх презентація та захист буде проводитись, переважно на практичних або лабораторних заняттях.

Особливості української медичної освіти дозволяють максимально наблизитися до реальних умов. Безпосередній контакт із пацієнтом, робота із сучасним медичним та лабораторним обладнанням забезпечують виконання проекту на високому якісному рівні. Результатом такої організації навчально-виховного процесу є сформованість професійно важливих дослідницьких умінь і навичок.

З огляду на складність та багатокомпонентність пропонованої стратегії, опанування зазначених дефініцій вимагає вчасної кваліфікованої підтримки та корекції. Відтак певного значення набуває системний моніторинг якості результатів на кожному етапі.

Від сучасної медичної освіти вимагається не звичайне фрагментарне включення методів дослідницького навчання в освітню практику, а цілеспрямована робота з розвитку дослідницьких умінь і навичок студентів, створення умов, які дозволять відмовитися від репродуктивного навчання та забезпечать спрямування навчального процесу на розвиток особистості освіченої, конкурентоспроможної, здатної до самопізнання, саморозвитку та самовдосконалення. Робота у такому руслі забезпечує сформованість дослідницьких умінь і навичок різного спрямування: пошук шляхів розв’язання наукової проблеми; пояснення конкретних фактів, виявлення суперечностей та їх причин; аргументація або спростування висунутої гіпотези; проведення експерименту; інтерпретація отриманих даних; захист визначених позицій.

Отже, активне запровадження дослідницької діяльності студентів через проектування забезпечить оволодіння методами наукового пізнання, формування повноцінних, усвідомлених знань, їх оперативне використання.

Використана література.

1. Загуменнов Ю. *Особистісно зорієнтовані технології в освіті* / Ю. Загуменнов, Л. Шелкович, Г. Шварц // Підручник для директора. – 2005. – № 9/10. – С. 10–24
2. Нагаєв В.М. *Методика викладання у вищій школі: навч. посіб.* / В.М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
3. П’ятницька-Позднякова І.С. *Організація навчально-дослідницької діяльності студентів у вищій школі* / І.С. П’ятницька-Позднякова // *Наукові праці: науково-методичний журнал. Вип. 11. Т. 24 Педагогічні науки.* – Миколаїв : МДГУ імені П. Могили. 2002. – С. 96–101.
4. *Соціолого-педагогічний словник* / за ред. В.В. Радула. – К. : «ЕксОб», 2004. – 304 с.

ПРОБЛЕМА МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

Барановська О.В.

Україна, м. Київ,

Інститут педагогіки НАПН України

Статтю присвячено аналізу можливостей міжпредметної інтеграції змісту профільного навчання. Розглядаються загальні підходи до проблеми інтеграції змісту навчання, доводиться необхідність трансформації змісту навчання на засадах фундаменталізації та інтеграції, розроблення та впровадження дидактично-

методичних розробок змісту профільного навчання, міжпредметних курсів з різних напрямів.

Сучасний приріст наукової інформації, поступ світової спільноти до інформаційного суспільства, де пріоритетним вважається не накопичення знань та предметних умінь і навичок, а здобуття особистісного багажу, ключових компетентностей, глобалізація знань, спонукає науковців та вчителів винаходити нові шляхи подачі та інтерпретації навчального матеріалу. Ретроспективний аналіз показав, що проблема інтеграції змісту навчання тривалий час залишалася пріоритетною проблемою дидактики.

Протягом тривалого часу найвідоміші з дослідників піднімали ряд питань, дотичних проблемі міжпредметної інтеграції, які залишаються актуальними й досі. У філософському аспекті розглядали інтеграцію О.В. Афанасьєва, Б.М. Кедров, А.Д. Урсул та інші. Сутність поняття та процесу інтеграції, форми, види і шляхи реалізації інтеграції розглядали В.С. Безрукова (інтеграція в системі неперервної підготовки), М.М. Берулава (інтеграція змісту навчання), Л.П. Вороніна (міжпредметні завдання в підручниках як засіб навчання учнів прийомом навчальної діяльності), І.Д. Зверев (міжпредметні зв'язки у навчальній діяльності), Л.Я. Зоріна (системність знань). В.В. Краєвський (дидактичні основи визначення змісту навчання), І.Я. Лернер (міжпредметні зв'язки у проблемному навчанні), В. М. Максимова (міжпредметні зв'язки у навчанні), М.І. Махмутов (інтеграція і проблемне навчання), Н.О. Лошкарьова (міжпредметні зв'язки у навчально-виховному процесі), М.А. Чурилін (міжпредметні зв'язки як фактор формування пізнавальних інтересів учнів), В.Н. Янцен (міжпредметні зв'язки у підборі навчального матеріалу у підручнику) тощо.

Проблему міжпредметних зв'язків ряд дослідників розглядали як умову єдності навчання та виховання, засіб комплексного підходу до предметної системи навчання (Г.І. Батуріна, І.Д. Зверев, В.М. Коротов, П. Г. Кулагін, Н.О. Лошкарьова, В.М. Максимова, Е.І. Монозон, М.М. Скаткін та ін.).

Аналіз *Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (2004, 2011)* показав, що на рівні стандарту базовий навчальний предмет може вивчатися як інтегрований курс або як курс, побудований за модульним принципом, де кожен модуль реалізує визначений стандартом зміст відповідного компонента освітньої галузі [1]. Збільшення обсягу знань (інваріантна освітня складова) призводить до суттєвого перевантаження учнів, особливо в основній та профільній ланках школи. З іншого боку, зростання загального обсягу знань, накопиченого світовою спільнотою, потребує виховання конкурентоспроможної розвиненої особистості. Це потребує гнучкості структури шкільних навчальних планів та програм, уточнення мети і завдань галузей у Державному стандарті, міжпредметної інтеграції.

Термін *«інтеграція»* походить від латинського *«integratio»* – «повний», «цілий». Поняття *«інтеграція»* у Педагогічному словнику за редакцією М.Д. Ярмаченка тлумачиться як «процес зближення і зв'язку наук, що відбувається водночас з процесами їх диференціації» [2, с. 229].

Поняття *«інтеграція змісту освіти»* трактується як процес виявлення однотипних сутностей (закономірностей) в елементах змісту навчання та встановлення їх системної цілісності. Інтеграція самостійних предметів чи окремих елементів змісту в єдину цілісну систему відбувається на основі закономірних зв'язків між ними [там само, с. 229].

Термін *«міжпредметні зв'язки»* там само тлумачиться як „взаємна узгодженість навчальних програм, зумовлена системою наук та дидактичними цілями” [там само, с.320].

Оновлений зміст освіти ґрунтується на інтеграційних процесах, які не тільки є пріоритетним напрямком в його реалізації, а й забезпечують дотримання багатьох принципів сучасної освіти.

Основне завдання інтеграції змісту окремих предметів в профільній школі – суттєве переосмислення і перегляд їх змістового наповнення; комплексне поєднання природничо-наукових, технічних та гуманітарних знань як сукупності цілісних знань про людину; створення гуманітарних основ інтелігентності та духовності шляхом об'єднання навчання та виховання; надання науково-технічному та інженерному мисленню інтелектуально-образного характеру; перетворення учня з пасивного об'єкта на активний суб'єкт навчання та виховання.

На основі міжпредметної інтеграції встановлюються взаємозв'язки не тільки між спорідненими предметами, а й двома складовими єдиної загальнолюдської культури – природничо-науковою і гуманітарною, шляхом включення у зміст природничо-наукових предметів відомостей з гуманітарних наук; використання природничо-наукових методів пізнання, наукових даних природничих наук при вивченні предметів гуманітарного циклу. Крім того, неабияке значення мають інтегровані предмети, введення відповідного змісту факультативів: природознавства, світової художньої культури, екології, основ сучасної цивілізації, концепції сучасного природознавства, єдиної картини світу та ін. Даний аспект закладається в основному на рівні викладання: створення відповідних факультативних курсів; проведення бінарних та інтегрованих уроків; виконання навчальних проектів тощо.

Міжпредметна інтеграція може стати інструментом розвантаження шкільної програми. Цього можна добитися також шляхом завершення реалізації окремих змістових ліній на різних ступенях навчання. Двобічність міжпредметної інтеграції має впливати на створення відповідних змістових ліній у відповідних підручниках зі споріднених предметів, а також предметів різних циклів (розроблення змісту, завдань, додаткових матеріалів тощо).

Отже, вибір учнями спеціальних курсів міжпредметного узагальнювального характеру, які на основі інтеграції знань, здобутих у процесі навчання, завершують формування цілісних природничонаукової і соціально-гуманітарної картин світу, сприятимуть знайомству учнів із новими галузями знань, не представленими у змісті непрофільних і профільних предметів, але орієнтованими на майбутню професію у руслі обраного профілю; забезпеченню професійної підготовки старшокласників; поглибленню і розширенню змісту окремих розділів профільних (а за потреби і непрофільних) предметів; розкриттю практико-орієнтованого аспекту знань, здобутих у процесі навчання.

Література

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [електронний ресурс] – режим доступу: http://guonkh.gov.ua/reforma_osviti/zagal_os/2144.html
2. Педагогічний словник / За ред. дійсн. члена АПН України М.Д.Ярмаченка.– К.: Педагогічна думка, 2001. – 516с.

**ОЦІНКА ЯКОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ВУЗУ ЗА ДОПОМОГОЮ
КОНТРОЛЮ МЕТОДОМ ТЕСТУВАННЯ**

Барило О.С., Фурман Р.Л., Довгань І.П.

Україна, м. Вінниця,
Вінницький національний медичний
університет ім. М.І. Пирогова

Контроль является важным фактором управления учебно-воспитательным процессом, одним из действенных средств повышения эффективности познавательной деятельности. Тестовая проверка все больше приобретает своего распространения. Тестовая проверка может осуществляться на бумажном носителе или с компьютерным обеспечением. Использование программированного контроля знаний студентов позволяет преподавателю быстро получить общее представление об уровне усвоения материала. Тестовый контроль используется с целью актуализации знаний перед преподаванием новой темы, выводом итоговых оценок, на групповых занятиях, на зачете или экзамене.

Контроль є важливим чинником управління навчально-виховним процесом, одним з дієвих засобів підвищення ефективності пізнавальної діяльності. Інструментом підвищення якості у реформуванні змісту освіти виступає вдосконалення системи оцінювання успішності студентів, кваліфікаційного рівня викладачів, роботи навчальних закладів.

Як і будь-який вид організованої діяльності, система організації навчального процесу повинна підпорядковуватись законодавчим і нормативним актам держави. На основі нормативних актів в освітній сфері розроблені і діють галузеві освітні стандарти, які повинні забезпечувати високий рівень роботи як навчальних закладів у цілому, так і викладачів на всіх стадіях їх діяльності.

У медичному університеті розроблено і діє "Положення про систему контролю і оцінювання знань, умінь і навичок студентів", прийняте педагогічною радою та затверджене ректором навчального закладу.

Метою розробки цієї системи стали:

- підвищення якості освіти;
- встановлення єдиних вимог до оцінювання навчальних досягнень студентів;
- формування мотивації навчання;
- встановлення фактичного рівня знань, умінь і навичок із всіх дисциплін;
- співвідношення цього рівня до вимог державного стандарту;
- формування самооцінки та допомога у виборі індивідуальної роботи студента;
- підвищення рівня об'єктивності, гласності в оцінюванні досягнень студента.

Залежно від дидактичної мети використовують різні види контролю за навчанням: попередній, поточний, повторний, тематичний, періодичний, підсумковий, комплексний.

➤ *Попередній контроль* носить діагностичний характер. Напередодні вивчення певної теми, засвоєння якої має ґрунтуватися на раніше вивченому матеріалі, викладач може з'ясувати рівень розуміння опорних знань, актуалізувати їх, аби успішно рухатися вперед.

➤ *Поточний контроль* передбачає перевірку якості засвоєння знань у процесі вивчення конкретних тем.

➤ *Повторний контроль* спрямований на створення умов для формування умінь і навичок. Повторна перевірка якнайкраще сприяє переведенню знань з короткотривалої до довготривалої пам'яті.

➤ *Тематичний контроль* пов'язаний з перевіркою рівня знань, умінь та навичок студентів в обсязі певного розділу.

➤ *Періодичний контроль* передбачає встановлення обсягу знань студентів з тих або інших проблем стосовно вимог програм.

➤ *Підсумковий контроль* має на меті з'ясувати рівень засвоєння учнями навчального матеріалу в кінці семестру або навчального року. Це проводиться у формі заліків, іспитів.

➤ *Комплексний контроль* передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь та навичок з кількох суміжних дисциплін, які забезпечують комплексний підхід до формування професійного світогляду студентів.

Тестова перевірка все більше набуває свого поширення. Тестова перевірка може здійснюватися на паперовому носії або з комп'ютерним забезпеченням. Перевага цього методу полягає в тому, що за допомогою найпростіших засобів (бланків, матриць) можна отримати відповідь практично на будь-яке запитання, а недоліком є можливість вгадування правильної відповіді.

Тестовий (англ. test - іспит, випробування, дослід) контроль. Для визначення рівня сформованості знань і вмінь з навчальної дисципліни користуються методом тестів. Відокремлюють тести відкритої форми (із вільно конструйованими відповідями) і тести закритої форми (із запропонованими відповідями).

Тести відкритої форми передбачають короткі однозначні відповіді, які ґрунтуються переважно на відтворенні вивченого матеріалу, або складні (комплексні) відповіді, які потребують розвинутого логічного мислення, вміння аналізувати.